SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:103

av Josef Fransson (SD)

Främjande av familjebildning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett program för att främja familjebildning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Att människor väljer att skaffa barn och bilda familj är helt avgörande för varje nations och civilisations långsiktiga fortlevnad. Många länder, framför allt utvecklade länder, har dock ett alltför lågt barnafödande för att kunna upprätthålla befintlig befolkningsmängd. Den geopolitiska risken med att nuvarande trend fortsätter är svår att överblicka. Doktrinen att ersätta bortfallet med människor från mindre utvecklade länder har prövats och resultatet förskräcker.

2,1 barn per kvinna krävs för en bibehållen befolkningsnivå. Under 2000-talet nådde barnafödandet i Sverige sin topp 2010 med ett fruktsamhetstal strax under 2,0 barn per kvinna. Sedan dess har fruktsamhetstalet sjunkit påtagligt till 1,42 för 2025. I denna takt blir det bara hälften så många barnbarn som mor- och farföräldrar, vilket borde väcka varningsklockorna. Genomsnittsåldern för förstagångsföderskor har nu passerat 30-årsstrecket, vilket leder till att biologiska barriärer bidrar till att hålla tillbaka födslotalen.

Vad som gör att folk väljer att skaffa barn allt senare har givetvis flera underliggande orsaker, men två centrala faktorer torde vara dels att det blivit norm att skaffa en högskoleexamen och dels att bostäder blivit så dyrt att unga vuxna har svårt att få råd med familjeanpassade bostäder. Fler faktorer är dock relevanta i sammanhanget, så som att den digitala miljön har förändrat dejtingmarknaden vilket lett till färre långsiktiga förhållanden. En mindre men inte ovidkommande faktor för att människor avstår barn helt är att vi matas med felaktig information om vad mänskligt orsakade klimatförändringar kommer att innebära och där vissa unga tappar hoppet om framtiden.

Sverige behöver arbeta mot att förändra normer kring familjebildning. Vad vi i praktiken behöver är en trebarnsnorm och för att skapa det behövs ekonomiska

incitament som styr emot att människor som vill ha barn skaffar familj tidigare. Detta behöver givetvis också kompletteras med en genuint familjevänlig politik.

Sverige behöver ett program för att öka fertilitetstalen i Sverige. Ett sådant program skulle kunna innehålla bland annat nedanstående åtgärder:

Slopad stämpelskatt för unga husköpare

Drömmen om att köpa sitt första hus förblir för många en dröm på grund av de höga kostnaderna. Att många unga inte har de ekonomiska förutsättningarna för familjevänliga bostäder är sannolikt en av de största faktorerna bakom att människor väljer att bilda familj allt senare. De höga kostnaderna för husköpet har dock flera bakomliggande orsaker; förutom att det byggs för lite där folk vill bo har vi också stämpelskatter som bygger på kontantinsatsen för lånen.

Om man exempelvis ska köpa ett hus för 4 miljoner så krävs en kontantinsats om 10 %, d.v.s. 400 000. Utöver det ska man betala en lagfartsavgift om 1,5 % av köpeskillingen, d.v.s. 60 000 kr. Sannolikt är också att man får betala ytterligare en stämpelskatt för nya pantbrev, 2 % av lån där pantbrev saknas. Om vi för exemplets skull antar att nya pantbrev behöver plockas ut för 50 % av lånet innebär det en ytterligare utgift på 36 000 kr, alltså 96 000 kr i ren skatt. Således måste husköparen i exemplet spara ihop 496 000 kr kontant för att kunna köpa en helt vanlig villa i en mellanstor stad.

Utifrån ovanstående önskar jag att regeringen ska göra en översyn av stämpelskatterna och en konsekvensanalys av att ta bort dem för människor under 30 år. Tar man bort stämpelskatten helt är risken överhängande att samma summa bara läggs ovanpå de befintliga huspriserna.

Villatomter

Tvinga kommunerna att släppa tomter för småhus i en omfattning så att priserna på bostadsmarknaden pressas.

Kontantbidrag till förstföderskor

Ge ett kontantbidrag till förstföderskor under 25 år på exempelvis ett prisbasbelopp. Genom detta minskar den ekonomiska osäkerheten något för unga par.

Justera ränteavdraget för att gynna unga föräldrar

En lågt hängande frukt för att unga föräldrar ska ha råd med en familjevänlig bostad är att omfördela ränteavdraget så att just nämnda grupp gynnas ekonomiskt.

Ränteavdraget är idag på 30 %. Om man exempelvis höjer ränteavdraget till 40 % för unga föräldrar samtidigt som man sänker det generella avdraget så att statens utgifter blir netto noll så underlättar det väsentligt att kunna skaffa sig en familjevänlig bostad.

Inkomstskatteavdrag för mammor

Ge mammor ett permanent inkomstskatteavdrag på exempelvis 5 % för barn 2, 3 och 4, vilket inte minst kompenserar för missade steg i karriären.

Gynnsamma studielån till mammor

Ge mammor väsentligt mer förmånliga studielån och studiebidrag så att man uppmuntras att studera efter familjebildning.

Skattebefria familjebilen

För att uppmuntra större familjer bör man förbättra förutsättningarna för att de har råd med en lämplig familjebil. Detta kan åstadkommas genom att skattebefria familjebilen för familjer med tre hemmavarande barn eller fler.

IVF

Öka och likställ tillgängligheten till IVF-befruktning i hela Sverige genom att bl.a. förenkla för yngre par och göra det billigare att skaffa barn 2 och 3 genom IVF.

Förskola

Att vara förälder är för många hårt arbete. Har man flera barn kan det vara en stor avlastning att äldre syskon får gå i förskola. Den lagstadgade rätten är idag 15 timmar i veckan om en förälder är hemma med ett yngre barn, men vissa kommuner erbjuder 25 timmar. Detta bör vara norm och därför bör man ändra i skollagen så att barn får rätt till 25 timmar förskola per vecka.

Föräldraförsäkringen

Alla familjer har olika förutsättningar, och att staten infört kvotering av föräldradagarna gör livet som småbarnsförälder extra komplicerat. Av totalt 480 dagar är 90 dagar låsta till vardera föräldern. Detta har införts stegvis med först 30 dagar och sedan 60, för att idag vara sagda 90. För att förenkla för barnfamiljer att få ihop livspusslet bör vi ta bort de kvoterade föräldradagarna.

Arvslott till barnbarnen

Människor lever allt längre, vilket bland annat innebär att när en person går bort så har arvingarna själva ofta större delen av livet bakom sig. Så i stället för att kvarlåtenskapen stötta kämpande barnfamiljer så går det ofta till mer välbeställda individer.
Utifrån detta så menar jag att regeringen bör utreda om man kan reformera lagstiftningen på ett sådant sätt att även barnbarn får en arvslott.

Josef Fransson (SD)